

De Ark Ede Toerusting in het seizoen 2018 - 2019

Aantekeningen bij de toerustingsdienst op
zondag 06 januari 2019

5. (On)rust n.a.v. Psalm 62

Alleen bij God vind ik rust

Psalm 62, een minder bekende vertrouwenspsalm, begint met een plechtige uitspraak die klinkt als een geloofsbelijdenis: 'Alleen bij God vindt mijn ziel haar rust, van Hem komt mijn redding.' Alleen God verdient het vertrouwen van de psalmist. Hij maakt aldus korte metten met de meningen van andersdenkenden en met de twijfels die misschien ook broeden in zijn eigen hart. Met deze belijdenis kiest hij resoluut voor zijn God en voor God alleen.

Vijf keer komt in de Hebreeuwse tekst het woordje 'ak' voor, heel opvallend aan het begin van de zin. Dit kleine woordje bepaalt het gezicht van deze psalm. In de vertalingen wordt het meestal weergegeven door 'alleen', 'slechts', 'zeker' of 'immers'. Het drukt stelligheid of zekerheid uit, waarmee de psalmist zich afzet tegen andere meningen en met klem een eigen overtuiging verdedigt. Het is de stellige overtuiging van de psalmist dat hij alleen rust vindt als hij zich tot God wendt of zoals er letterlijk staat: 'Alleen tot God is er stilte voor mijn ziel'. En hij voegt eraan toe: alleen God is mijn rots en mijn heil, mijn burcht, nooit zal ik vallen. Blijkbaar heeft de psalmist ontgoochelende ervaringen met medemensen achter de rug en zoekt hij nu steun bij zijn God, de enige op wie hij nog wel kan vertrouwen, die hem zeker niet zal ontgoochelen en in het gelijk zal stellen. In vers 4 is er sprake van belagers. De psalmist vraagt zich bang af hoelang zij nog op één man zullen blijven aanstormen en hem met de dood zullen bedreigen. Zij stormen op hem af zoals een leger storm loopt tegen de muren van een stad. De psalmist vergelijkt zich met een muur die omvalt en met een wal die dreigt in te storten. Waarschijnlijk wordt hij achter zijn rug vals van iets beschuldigd, want vers 5 heeft het over leugen, maar dan onder het mom van vriendschap en zegening. Er zijn er die bij de situatie denken aan de coupepoging door Absalom (zie 2 Samuël 15). Het gaat om mensen met twee gezichten, die men niet kan vertrouwen, omdat ze het tegenovergestelde zeggen van wat ze denken. Met hun lippen zegenen ze en in hun hart vervloeken ze. Zo zijn er inderdaad mensen: lief en vriendelijk in je gezicht, maar achter je rug maken ze je zwart.

'Sela' is waarschijnlijk een muzikale aanduiding voor het zingen van de psalmen. We vinden deze term 71 keer in het Psalmboek. Volgens sommigen betekent het stemverheffing, volgens anderen pauze, namelijk om even na te denken en het gezegde mediterend op zich te laten inwerken.

Zoek rust bij God alleen

Ontgoocheld in leugenachtige medemensen die hem willen neerhalen spoort de psalmist zichzelf aan om totaal te vertrouwen op God, die hij opnieuw zijn burcht en zijn redding, zijn machtige rots en zijn schuilplaats noemt. Het is een soort refrein dat sterk lijkt op de verzen 2-3. Toch zullen aandachtige lezers enige subtiele verschillen opmerken, die in de vertalingen niet altijd goed worden weergegeven. Allereerst valt op dat er bij God een ander voorzetsel staat. In vers 2 stond er: *tot* God of *naar* God *toe* is er stilte voor mijn ziel, wat wijst op een gerichtheid naar God toe; als ik mij in mijn nood tot God richt word ik stil. Hier staat er: *bij* God wees stil mijn ziel, wat eerder wijst op een verbondenheid met God. Verder is er de gebiedende wijs: wees stil mijn ziel. De psalmist, die in vers 2 nog stoer zei dat hij stil is wanneer hij zich naar God toekeert, moet zich nu, in vers 6, moed inspreken: wees stil mijn ziel. Blijkbaar heeft de vermelding van de aanstormende vijanden in de verzen 4-5 zijn Godsvertrouwen even aan het wankelen gebracht. God mag dan wel een machtige burcht zijn, maar de belagers zijn er ook en dichterbij dan de psalmist lief is.

Vertrouwen op God is met andere woorden niet vanzelfsprekend, niet onaantastbaar en niet onkwetsbaar. Het kan aan het wankelen worden gebracht en op de proef worden gesteld, zeker als het geen menselijk gelaat krijgt in goede vrienden op wie men kan vertrouwen en terugvallen. Daarom spoort de psalmist zichzelf aan om toch en ondanks de dreigende nabijheid van zijn vijanden op God te vertrouwen. Hij moet zich opnieuw bewust worden van zijn verbondenheid met God, die rust brengt en de angst wegneemt.

Dat Godsvertrouwen niet altijd vanzelfsprekend is klinkt ook even door aan het einde van vers 7 waar staat: ik zal *niet* wankelen, terwijl het in vers 3 nog heel stellig luidde: *nooit* zal ik wankelen. Het Godsvertrouwen heeft in vers 7 dus wat aan stelligheid en sterkte ingeboet. Dat kan gebeuren en ook zelf hebben we dat misschien al meer dan eens ervaren. Ons Godsvertrouwen, onze overgave aan God wordt door de tegenslagen van het leven en de onbetrouwbaarheid van medemensen vaak beproefd en in vraag gesteld. Het kent hoogten en laagten en is nooit een veilig bezit. Het moet steeds weer veroverd en bevochten worden.

Tenslotte is er nog dit opvallend verschil: in vers 2 zei de psalmist dat zijn redding van God komt; in vers 6 is hij wat meer gereserveerd, want daar zegt hij: van God komt mijn hoop. Hij verwacht alles van God, maar hij laat open

wat God feitelijk zal beslissen. Kunnen en mogen hopen is op zichzelf al een belangrijke gave van God, want als er geen hoop meer is, heeft het leven geen zin meer en wordt alles absurd.

Oproep tot het volk

Het tweede deel van deze psalm begint in vers 9 met een onderrichting voor het volk of de medegelovigen, allereerst natuurlijk voor de lezers van dit lied. De psalmist zegt klaar en duidelijk tot iedereen die het horen wil: 'Vertrouw op God te allen tijde, open uw hart voor hem, want God en niemand anders is onze schuilplaats'. 'Sela' staat er opnieuw: het kan met andere woorden niet genoeg beklemtoond en overwogen worden.

Mensenkinderen zijn niets dan lucht en niets dan leugen! Als de psalmist hiermee alle mensen zonder uitzondering bedoelt overdrijft hij natuurlijk schromelijk, maar in deze context heeft hij het zeker over degenen die hem door hun leugens willen neerhalen en die hem ten einde raad naar God doen vluchten, de enige bij wie hij tot rust kan komen. Deze achterbakse tegenstanders die eerst nog leken op een omvallende muur die de psalmist dreigde te vermorzelen, zijn nu plots lucht geworden. Zij verdienen geen vertrouwen, hebben alle gewicht verloren en zijn zo licht als een veertje geworden. Samen in de weegschaal met God vliegen ze omhoog en zijn ze van geen tel. Ze zijn lucht omdat de leugen hun lust en hun leven is. Zij beantwoorden niet aan wat God van een mens verwacht. Zij zetten hun zinnen op geweld, op stelen en roven, op geld en goed, kortom op dingen die voorbijgaan en geen antwoord bieden op de diepste levensvragen van een mens. 'Jullie kunnen niet God dienen en de mammon' (Matteüs 6,24) zal Jezus later in de Bergrede zeggen. Houd je hart vrij van al deze dingen, zegt de psalmist, zoek je heil niet in onrecht en in materiële dingen, zet er je zinnen niet op, laat je er niet door opblazen en verleiden, want het maakt je niet gelukkig. Alleen God verdient je vertrouwen. Klare taal is dat. Ook hier zou 'sela' mogen staan.

(Overgenomen uit: Sylvester Lamberigts, *Het teken*, jrg. 84, mei 2012, KU Leuven)

Lijnen naar nu

Psalm 62 getuigt van de grote zoon van David (zie Mt. 1:1): Jezus Christus (vgl. opmerking van Jezus tegen Emmaüsgangers, Lk. 24:22). Ook de Hij werd vervolgd, gesmaad, belasterd. Zijn leerlingen worden ermee geconfronteerd (vgl. Mt. 5:11 t/m 12, Jh. 15:18 t/m 21). De apostel Paulus noemt enkele mensen bij name (zie o.a. 1 Tm. 1:20, 2 Tm. 2:16 en 2 Tm. 4:14).

'Laten we Psalm 62 op ons inwerken, dan moeten we erkennen dat zonder lijden en strijd ons leven niet christelijk genoemd kan worden. Wat David heeft ondervonden aan vijandschap, heeft hem gekweld, maar hij leerde rust in God te vinden. Wij kunnen wel proberen vrede te houden met alle mensen, maar wie oprecht en eerlijk wil leven, zal merken dat dit niet lukt. Er is veel lafheid onder christenen die graag vriendelijk zijn tegenover alle mensen. Dat laatste is een Bijbels gebod (Mt. 5:25, 1 Kor. 4:13, 2 Tm. 2:14), maar je moet vriendelijk en beslist zijn (Kol. 4:6 NBV). We moeten mensen helpen, maar dat doen wij niet door daarvoor een compromis te sluiten met de wereldse cultuur' (uit: Jochem Douma, *Psalmen*).

Augustinus: Rust in God

'Groot zijt Gij, o Here, en zeer te prijzen; groot is Uw kracht en aan Uw verstand is geen getal. En de mens wil U prijzen, de mens, een deel van Uw schepping;; ja de mens, hoewel hij zijn onsterfelijkheid in zich omdraagt en de getuigenis van zijn zonde [...] toch wil de mens U prijzen [...] U wekt hem er toe op, dat het zijn lust is U te loven, want Gij hebt hem geschapen tot U en *onrustig is ons hart, totdat het rust vindt in U*' (Aurelius Augustinus, *Belijdenissen*, boek i, art.1).

Gespreksvragen

1. Waar is het (nog) stil? Hoe voel jij je als het stil is? Wat voor stilte is de stilte van deze Psalm? Heb je wel eens gehoord van 'verstilling'? Wat zou je hier als kerkelijke gemeente mee kunnen?
2. David lijdt onder intimidatie en laster, roddel en kwaadsprekerij. Wat heeft dit ons te zeggen? Hoe gaan wij met elkaar om in samenleving en gemeente/kerk?
3. Tot rust komen bij God is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Waarom? Hoe doe jij dit concreet?
4. David geeft in dit lied goed advies. Welk? Zijn er zulke mensen in jouw omgeving? Zou jij dat ook voor anderen kunnen zijn?
5. Hoe zorg je ervoor dat je niet teveel vertrouwt op zaken als geld, carrière, status (vgl. vs. 11)?
6. God vergeldt iedereen haar/zijn werk (vgl. vs. 13). Paulus wijst er ook op (vgl. 2 Tm. 4:14). Wat betekent dit voor jou?